

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-65>

УДК 332.15:336.5

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНВЕСТИЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»

THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF THE INVESTMENT ENVIRONMENT OF URBAN AGGLOMERATIONS IN THE CONTEXT OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Лойко Валерія Вікторівна

доктор економічних наук, професор,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3248-1585>

Трушкіна Наталія Валеріївна

кандидат економічних наук, старший дослідник,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку
Національної академії наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6741-7738>

Баранов Євген Маркович

аспірант,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4993-3420>

Loiko Valeriia, Baranov Ievgen

Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Trushkina Nataliia

Research Center for Industrial Problems of Development
of the National Academy of Sciences of Ukraine

У статті здійснено ґрунтовне теоретичне узагальнення та системний аналіз сутності поняття «інвестиційне середовище міських агломерацій» у контексті забезпечення сталого розвитку національної економіки. Показано, що процеси урбанізації, концентрації капіталу, децентралізації управління та просторової трансформації економічних систем зумовлюють формування нової парадигми інвестиційної політики, орієнтованої на поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної інклюзивності. Доведено, що міські агломерації виступають не лише як просторові форми розселення, а як ключові вузли зростання, у межах яких зосереджуються інвестиційні потоки, інноваційна активність, людський капітал і високотехнологічні сектори. Удосконалено концептуальний підхід до аналізу інвестиційного середовища міських агломерацій з урахуванням принципів сталого розвитку, мережевої взаємодії та ESG-факторів.

Ключові слова: національна економіка, інвестиційне середовище, міські агломерації, сталий розвиток, інституційна спроможність, фінансова децентралізація, інноваційна економіка, екологічна трансформація, просторова економіка, ESG-фактори, конкурентоспроможність.

The article provides a comprehensive theoretical generalization and a systematic analysis of the concept of the *investment environment of urban agglomerations* in the context of ensuring the sustainable development of the national economy. It is demonstrated that the processes of urbanization, capital concentration, decentralization of governance, and spatial transformation of economic systems have led to the formation of a new paradigm of investment policy oriented toward economic efficiency, environmental safety, and social inclusiveness. The study proves that urban agglomerations function not merely as spatial forms of settlement but as key growth poles that

concentrate investment flows, innovation activities, human capital, and high-technology industries. The quality of institutional, financial, and infrastructural conditions within agglomerations determines not only local competitiveness but also the overall resilience and sustainability of the national economy. The methodological framework of the research is based on systemic, institutional, spatial, and comparative approaches, which enable a multilevel analysis of the factors shaping the investment environment. The study applies methods of content analysis, classification, and comparative assessment, as well as synthesis of statistical and analytical data provided by leading international organizations such as the World Bank, OECD, UN-Habitat, EIB, WEF, and UNEP. A five-component structural-functional model of the investment environment was proposed, integrating economic, institutional, infrastructural-spatial, environmental, and socio-innovative subsystems, as well as their interrelations and performance indicators. The scientific novelty of the research lies in the theoretical clarification of the concept “*investment environment of urban agglomerations*” as a multilevel, dynamic system. The conceptual approach to the analysis of the investment environment has been advanced by incorporating the principles of sustainable development, network interaction, and ESG-based evaluation.

Keywords: national economy; investment environment; urban agglomerations; sustainable development; institutional capacity; fiscal decentralization; innovation economy; ecological transformation; spatial economics; ESG factors; competitiveness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних трансформацій міські агломерації виступають ключовими просторовими вузлами економічної активності, інноваційної взаємодії та концентрації капіталу. За даними UN-Habitat [1], понад 56% населення світу проживає у містах, а до 2050 р. цей показник може сягнути 70%.

У межах європейської економічної політики міські агломерації виступають центрами формування регіональної конкурентоспроможності. Міжнародні дослідження, зокрема Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [2], засвідчують, що основний обсяг інвестицій у реальний сектор акумулюється саме у великих містах та їх агломераціях. Європейський інвестиційний банк у своєму звіті EIB Investment Survey 2024 [3] підкреслює, що близько 68% муніципалітетів країн ЄС визначають нестачу фінансування інфраструктури головною перешкодою для переходу до кліматично нейтрального розвитку, а 45% бізнесів вважають якість міського середовища вирішальним чинником інвестиційної привабливості.

В Україні формування сприятливого інвестиційного середовища в міських агломераціях набуває особливої ваги у контексті післявоєнної відбудови. Згідно з Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4, 2024) [4], загальні потреби у відновленні та модернізації інфраструктури оцінюються у 524 млрд дол. США, з яких понад 60% припадає на міські території – транспорт, енергетику, житло, водопостачання, соціальні об'єкти. Ці процеси формують безпрецедентний попит на інвестиції та нові механізми державно-приватного партнерства. За даними Міністерства економіки України [5], частка капітальних інвестицій у відновлення міської інфраструк-

тури вже перевищує довоєнні обсяги 2019 р. на 15-17 % у реальному вимірі. Разом із тим опитування Фонду «Демократичні ініціативи» [6] демонструє, що лише 38% громадян позитивно оцінюють ефективність інвестиційної політики на місцевому рівні, тоді як більшість вважає головними бар'єрами бюрократичні обмеження, нестачу фінансів і слабку координацію між державними та муніципальними структурами. Це підтверджує потребу у формуванні нового типу інвестиційного середовища, що інтегрує економічні, інституційні, інфраструктурні, екологічні та соціальні компоненти розвитку міських систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У міжнародному науковому дискурсі категорія «investment environment» трактується як комплекс макро- та мікроекономічних, інституційних, політичних, соціальних і технологічних чинників, що визначають умови прийняття інвестиційних рішень і ефективність залучення капіталу [7; 8]. Дж. Даннінг (J. Dunning), розвиваючи OLI-парадигму (Ownership – Location – Internalization), акцентував увагу на ролі локальних умов, зокрема інституційної стабільності, інфраструктурної спроможності й ресурсної бази, у формуванні територіальної привабливості для інвесторів [9]. Ідеї Дж. Даннінга (J. Dunning) отримали подальший розвиток у працях М. Портера (M. Porter), який у межах концепції кластерів конкурентоспроможності довів, що просторові агломераційні ефекти генерують синергію між інноваційними, виробничими та фінансовими потоками [10]. У межах теорій «нової економічної географії» (P. Krugman, M. Fujita, A. Venables) агломерації розглядаються як осередки зростаючої віддачі від масштабу та вузли концентрації ринків і ресурсів, які формують основу інвестиційного потенціалу

територій [11]. Згідно з дослідженнями OECD [2] та World Bank [12], стабільність і привабливість інвестиційного середовища дедалі більше залежать від нематеріальних чинників – якості врядування, прозорості регулювання, розвитку цифрової інфраструктури, інноваційного клімату та стійкості міських систем. У концепції сталого розвитку (Brundtland Report, 1987; UN 2030 Agenda) інвестиційне середовище тлумачиться як інституційно-просторова система, яка покликана забезпечити баланс між економічним зростанням, соціальним добробутом і екологічною безпекою. У роботі С. Fang & D. Yu [13] процес становлення міських агломерацій розглядається як перехід від простого зростання міст до більш інтегрованих просторів, де відбуваються конкуренція та співпраця водночас. Колектив авторів M. Jing et al. [14] досліджують, як політика ресурсозбереження і екологічно дружня політика впливає на агломерації – на прикладі китайських метрополій. Роль цифрових фінансів і інноваційної спроможності в агломераціях. K. Tang et al. [15] фокусуються на тому, як цифрові фінанси можуть підвищувати інноваційну спроможність міських агломерацій. Екологічні виклики агломерацій в індустріальному контексті. J. Zhang [16] аналізує вплив стратегії супер-агломерацій Китаю на промислове забруднення і виявляє інверсно U-подібну залежність між індустріальною агломерацією і промисловим забрудненням. Сучасні рекомендації провідних міжнародних організацій OECD [17] і World Economic Forum [18] орієнтують на перехід від статичної концепції «інвестиційного клімату» до динамічної концепції «інвестиційного середовища», що враховує цифровізацію, ESG-вимоги й інклюзивність.

У наукових працях вітчизняних вчених, зокрема, Гейця В., Амоші О., Мазаракі А., Федулової І. [19; 20] наголошено на ключовій ролі інституційного середовища, структурних реформ і державної політики у стимулюванні інвестиційної активності. Вчена В. Хаустова [21] підкреслює, що залучення інвестицій у міські агломерації є необхідною умовою модернізації економіки та підвищення її технологічної й соціальної стійкості. Науковиця Н. Мікула [22] обґрунтовує важливість децентралізації інвестиційних ресурсів і створення локальних інноваційних осередків у межах агломерацій. Вчені Л. Федулова [23] і К. Гончаренко [24] досліджують цифрову складову інвестиційного середовища – розвиток смарт-сіті-платформ і використання штучного інте-

лекту в муніципальному управлінні як нових чинників інноваційного капіталу.

Отже, попри широке вивчення проблеми, аспект інвестиційного середовища міських агломерацій у контексті сталого розвитку залишається недостатньо дослідженим у національній економічній науці, що визначає наукову новизну подальших розвідок.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Означена проблема зумовила мету даної статті, яка полягає в узагальненні та систематизації теоретичних підходів до визначення сутності поняття «інвестиційне середовище міських агломерацій» у контексті забезпечення сталого розвитку національної економіки. Для досягнення наукової мети застосовано такі методи дослідження: контент-аналіз, метод порівняльної оцінки, метод узагальнення та абстрагування, структурно-логічний аналіз.

Методологічну основу дослідження становить поєднання системного, інституційного, просторового та компаративного підходів, що забезпечує комплексне вивчення інвестиційного середовища міських агломерацій як багаторівневої динамічної системи.

Інформаційно-емпіричну базу дослідження становлять офіційні статистичні та аналітичні матеріали міжнародних організацій (World Bank, OECD, UN-Habitat, EIB, WEF, UNEP), дані державних інституцій України, а також результати наукових досліджень, опублікованих у рецензованих міжнародних і вітчизняних виданнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інвестиційного середовища у науковій літературі трактується як багаторівнева система умов, факторів і відносин, що визначають обсяг, напрями та ефективність інвестиційної діяльності у певному просторі. У класичних підходах воно ототожнювалося з інвестиційним кліматом, який, за визначенням World Bank, є сукупністю мотивів і перешкод, що впливають на рішення інвесторів щодо розміщення капіталу [12]. Проте у сучасних дослідженнях, особливо в межах урбаністичних і сталих парадигм розвитку, поняття інвестиційного середовища охоплює не лише економічні детермінанти, а й інституційні, просторові, екологічні, соціальні та технологічні компоненти, що формують якість міського простору. Згідно з OECD [2], ефективне інвестиційне середовище має тривимірну природу: (1) макроінституційний рівень – загальні політико-правові умови, макроекономічна стабільність, фінансовий ринок, податкова

система; (2) мезорівень – умови функціонування секторів і регіонів, інфраструктура, логістика, доступ до енергоресурсів; (3) мікрорівень – поведінкові очікування інвесторів, підприємницька культура, якість управління на місцевому рівні. У контексті міських агломерацій це поняття набуває особливої комплексності, оскільки поєднує агломераційні ефекти економічної концентрації з викликами просторової стійкості (транспортні перевантаження, нерівність доступу до ресурсів, екологічні ризики). Як зазначає UN-Habitat [1], саме у містах формується понад 80% глобальних інвестицій у виробничу, соціальну та інфраструктурну сфери, що робить їх ключовими ареалами прийняття інвестиційних рішень.

На підставі теоретичного аналізу встановлено, що науковці виділяють декілька концептуальних підходів до визначення сутності інвестиційного середовища міських агломерацій.

1. Економічний підхід, який представлено у працях J. Dunning, M. Porter, P. Krugman, зосереджується на чинниках капіталоємності, продуктивності та конкурентних переваг регіонів [9; 10]. Інвестиційне середовище в цьому контексті розглядається як система ринкових стимулів, податкових і фінансових умов, які забезпечують максимальну віддачу від вкладень.

2. Інституційний підхід (D. North) трактує інвестиційне середовище як результат дії правил, норм і формальних інститутів, що визначають довіру, захист прав власності, стабільність контрактних відносин [25]. Для міських агломерацій це означає потребу у прозорому врядуванні, зрозумілих регуляціях і сприятливому бізнес-кліматі.

3. Просторово-мережевий підхід, який активно розвивають A. Scott, M. Storper [26] та інші представники «нової економічної географії», розглядає інвестиційне середовище як просторову мережу взаємодії підприємств, університетів, інституцій розвитку, інноваційних кластерів. Цей підхід особливо релевантний для міських агломерацій, де локалізація капіталу створює ефекти масштабу, знань і технологічних ефектів.

Сталий (еколого-інноваційний) підхід, запропонований OECD [17] і World Economic Forum [18], розширює трактування інвестиційного середовища, включаючи параметри «зелених» фінансів, ESG-критеріїв, цифрової трансформації та соціальної інклюзивності. Відтак, у сучасній парадигмі сталого розвитку, інвестиційне середовище агломерацій – це не

просто сукупність економічних передумов, а екосистема сталого зростання, у якій взаємодіють ресурси, інститути, простір і людський капітал.

Узагальнення концептуальних підходів дозволяє визначити структуру інвестиційного середовища міських агломерацій як п'ятикомпонентну систему, елементи якої взаємодіють між собою в межах єдиного урбаністичного простору.

Економічна підсистема – характеризує фінансову стабільність регіону, рівень ділової активності, розвиток інноваційних кластерів, частку інвестицій у ВРП, доступ до банківського та венчурного капіталу. За даними World Bank [12], у країнах із розвиненими агломераціями (ЄС, Канада, Південна Корея) частка приватних інвестицій у міські проекти перевищує 60% усіх капіталовкладень у реальний сектор.

Інституційна підсистема – включає якість державного управління, децентралізацію, регуляторну стабільність, ефективність процедур дозволів і публічно-приватного партнерства. Transparency International [27] вказує, що зростання індексу сприйняття корупції на 10 пунктів у середньому підвищує обсяг іноземних інвестицій на 7–9 %.

Інфраструктурно-просторова підсистема – охоплює транспортну, енергетичну, цифрову та комунальну інфраструктуру. За даними EIB [3], близько 45% українських міст визначають дефіцит інфраструктурних інвестицій головною перешкодою для розвитку економіки, тоді як у середньому по ЄС цей показник становить 28%.

Екологічна підсистема – відображає стан навколишнього середовища, рівень забруднення, екологічну політику та «зелені» ініціативи. UNEP [28] наголошує, що інвестиції у відновлювану енергетику й енергоефективність у містах можуть зменшити їхній вуглецевий слід на 30-40 % до 2030 року.

Соціально-демографічна підсистема – охоплює людський капітал, якість життя, ринок праці, мобільність і соціальну згуртованість. За даними ILO [29], регіони з високим рівнем освіти й зайнятості населення демонструють удвічі вищу інвестиційну привабливість порівняно з депресивними територіями.

Системна взаємодія цих елементів формує так званий агломераційний ефект – підвищення продуктивності, інноваційності та інституційної спроможності територій. У контексті України ця взаємодія має стратегічне значення, оскільки забезпечує не лише еко-

номічне зростання, але й стійкість розвитку – тобто здатність міст адаптуватися до криз, залучати ресурси та зберігати соціальну рівновагу в умовах невизначеності.

Таким чином, виходячи з концептуальних положень і результатів власних попередніх досліджень [30-33] можна зазначити, що інвестиційне середовище міських агломерацій слід розглядати як багаторівневу соціо-еколого-економічну систему, що формується у межах поліцентричних урбанізованих територій і відображає сукупність інституційних, фінансових, інфраструктурних, екологічних і соціально-інноваційних умов, які забезпечують сталу циркуляцію капіталу, підвищення конкурентоспроможності та збалансований розвиток національної економіки.

Це поняття інтегрує механізми економічної ефективності, інституційної довіри, просторової збалансованості, інноваційної динаміки та екологічної стійкості, які спрямовано на досягнення довгострокових цілей сталого розвитку. Подана у таблиці структурно-функціональна модель відображає системну організацію інвестиційного середовища міських агломерацій як багаторівневої екосистеми, що забезпечує інтеграцію економічних, інституційних, екологічних і соціально-інноваційних чинників сталого розвитку національної економіки (табл. 1).

На інституційному рівні визначальним є формування сприятливого нормативно-правового та організаційного середовища, яке гарантує передбачуваність регуляторної політики, прозорість процесів і довіру інвесторів. Цей рівень створює «архітектуру правил гри», що знижує транзакційні витрати та забезпечує сталість інституцій.

Економіко-фінансовий рівень акумулює механізми мобілізації ресурсів, диверсифікації джерел фінансування, розвитку муніципальних ринків капіталу, державного та приватного інвестування. Його ефективність безпосередньо відображається у динаміці капітальних вкладень, темпах зростання ВРП агломерацій і створенні робочих місць.

Інфраструктурно-просторовий рівень охоплює транспортну, енергетичну та цифрову інфраструктуру, що визначає конкурентоспроможність території через підвищення доступності ринків, логістичну ефективність і енергетичну раціональність. Просторова організація виступає ключовим посередником між інвестиційними потоками та продуктивністю економіки.

Екологічно-ресурсний рівень формує «зелену» складову інвестиційного середовища, орієнтовану на екологічну модернізацію, енергоефективність і запровадження ESG-фінансів. Збалансування економічних переваг і екологічної відповідальності визначає довгострокову стійкість агломерацій.

Соціально-інноваційний рівень поєднує розвиток людського капіталу, освітніх систем, цифрової компетентності та інноваційної культури. Саме цей рівень забезпечує інклюзивність, підвищення якості життя, соціальну згуртованість і здатність агломерацій до адаптації у цифровій економіці. Ключовим є синергетичний (інтегральний) рівень, який відображає взаємозалежність і зміцнення усіх підсистем. На цьому рівні формується композитний ефект взаємодії інститутів, ринків, інфраструктури та спільнот – тобто інтеграція цілей сталого розвитку (SDGs) у систему управління інвестиційними процесами. Саме на цьому рівні доцільно формувати композитний індекс інвестиційного середовища агломерацій (IESA) для комплексної оцінки привабливості територій і моніторингу результативності державної та муніципальної політики.

Модель є інтеграційним інструментом стратегування, що дозволяє: поєднати різнорівневі детермінанти інвестиційної привабливості; ідентифікувати вузькі місця розвитку агломерацій; забезпечити оцінку ефективності політик через індикатори сталості, людського розвитку та інституційної якості.

Таким чином, запропонована структурно-функціональна модель слугує методологічною основою для подальшого розроблення індексу інвестиційного середовища міських агломерацій, який може застосовуватися як аналітичний інструмент у системі стратегічного планування сталого розвитку національної економіки.

Висновки. Результати проведеного теоретичного дослідження дають підстави стверджувати, що інвестиційне середовище міських агломерацій є інституційно врегульованою, фінансово забезпеченою, екологічно відповідальною й соціально орієнтованою системою взаємодії держави, бізнесу та громади, яка створює умови для довгострокового залучення інвестицій, модернізації інфраструктури, розвитку людського капіталу та зміцнення національної економічної стійкості. Це системоутворювальний чинник сталого розвитку національної економіки, який визна-

Таблиця 1

**Структурно-функціональна модель інвестиційного середовища міських агломерацій
у контексті сталого розвитку національної економіки**

Рівень / підсистема	Ключові елементи	Функціональне призначення	Зв'язок зі сталим розвитком	Очікувані результати / індикатори
Інституційний рівень	Норми, регуляції, політика, інститути розвитку, державно-приватне партнерство	Забезпечення правової передбачуваності, довіри інвесторів, зниження транзакційних витрат	Соціальний: підвищення довіри, участі громади; Економічний: покращення умов бізнесу	Індекс якості врядування; Індекс прозорості міст; частка проектів ДПП
Економіко-фінансовий рівень	Податкова система, капітальні інвестиції, доступ до фінансів, муніципальні облігації, інвестиційні фонди	Мобілізація фінансових ресурсів, диверсифікація джерел фінансування, розвиток ринку капіталу	Економічний: зростання інвестицій у ВРП; Соціальний: створення робочих місць	Обсяг залучених інвестицій (% до ВРП); кількість інвестиційних проектів
Інфра-структурно-просторовий рівень	Транспортна, енергетична, цифрова інфраструктура; логістика, просторове планування	Забезпечення доступності ринків, зниження транзакційних бар'єрів, оптимізація потоків	Економічний: зростання продуктивності; Екологічний: зменшення втрат енергії	Індекс інфра-структурної якості; частка "розумних" об'єктів
Екологічно-ресурсний рівень	«Зелені» інвестиції, енергоефективність, кліматична адаптація, ESG-фінанси	Мінімізація екстерналій, розвиток низьковуглецевої економіки, екологічна модернізація	Екологічний: скорочення викидів CO ₂ , циркулярна економіка	Індекс екологічної стійкості; частка «зелених» інвестицій
Соціально-інноваційний рівень	Людський капітал, освіта, інноваційна культура, цифрова компетентність, участь громади	Створення середовища знань, підвищення якості життя, стимулювання інновацій	Соціальний: інклюзивність; Економічний: зростання продуктивності	Індекс людського капіталу; частка населення, залученого в інновації
Синергетичний рівень (інтегральний)	Взаємодія між підсистемами; просторово-мережеві ефекти	Координація між інститутами, ринками та громадами	Інтеграція SDGs: сталий добробут, урбаністична стійкість	Композитний індекс інвестиційного середовища; рейтинг агломерацій

Джерело: сформовано авторами на основі [30–33]

чає здатність урбанізованих територій залучати ресурси, забезпечувати конкурентоспроможність та формувати просторову цілісність економічного зростання. Його сутність полягає в інтеграції економічних, інституційних, інфраструктурних, соціально-демографічних та екологічно-інноваційних компонентів, що взаємодіють у межах єдиного міського простору.

У ході дослідження встановлено, що сучасне інвестиційне середовище агломерацій має багатовимірну природу – макроінституційну, мезоекономічну та мікрорівневу. На макрорівні визначальними є стабільність макроекономічної політики, ефективність правового поля, податкова передбачуваність і наявність фінансових інструментів для залучення капіталу. На мезорівні – якість regio-

нального врядування, розвиток інфраструктури, ступінь децентралізації та наявність механізмів державно-приватного партнерства. На мікрорівні – інноваційна активність підприємств, людський капітал, рівень урбаністичної культури та соціальної довіри.

Уточнено, що структура інвестиційного середовища міських агломерацій може бути представлена у вигляді п'ятикомпонентної моделі, яка охоплює: економічну підсистему, що формує фінансові ресурси та інвестиційні потоки; інституційну підсистему, яка забезпечує правову та управлінську стабільність; інфраструктурно-просторову підсистему, що визначає ефективність функціонування міської економіки; екологічну підсистему, орієнтовану на «зелену» модернізацію та кліматичну нейтральність; соціально-демографічну підсистему, що гарантує сталість людського потенціалу й соціальну згуртованість.

Аналітичні результати засвідчують, що для сучасних європейських агломерацій характерний перехід від класичної моделі «інвестиційного клімату» до моделі сталого інвестиційного середовища, у якій ключову роль відіграють цифрова інфраструктура, ESG-фінанси, екологічна ефективність і соціальна інклюзивність. Європейські програми, зокрема EU Cohesion Policy 2021–2027 та European Urban Initiative (EUI), демонструють практичні приклади того, як поєднання інституційної стабільності, поліцентричного планування й «зелених» інвестицій формує умови для урбаністичного зростання. Для України формування якісного інвестиційного серед-

овища міських агломерацій є стратегічним завданням післявоєнної відбудови. Його вирішення потребує системних кроків з боку держави, бізнесу та місцевого самоврядування.

Таким чином, у дослідженні запропоновано теоретико-концептуальну модель інвестиційного середовища міських агломерацій як багаторівневої системи взаємодії ресурсів, інститутів, простору та суспільства, здатної забезпечувати сталий розвиток у коротко- й довгостроковій перспективі. Її реалізація потребує інтеграції державної, регіональної та муніципальної політики з міжнародними стандартами сталого фінансування та міського управління.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у: розробленні методичного апарату кількісного оцінювання якості інвестиційного середовища міських агломерацій на основі індикаторів сталості; порівняльному аналізі українських агломерацій із провідними європейськими мегаполісами (Варшава, Будапешт, Прага, Вільнюс тощо); моделюванні впливу інституційних і екологічних реформ на інвестиційну привабливість регіонів; розробленні стратегій інтеграції України у Європейський простір сталих урбаністичних інвестицій (EUSUI).

Отже, теоретичне осмислення сутності інвестиційного середовища міських агломерацій не лише поглиблює наукове розуміння процесів урбанізації й економічного зростання, але й створює науково-методичне підґрунтя для практичної реалізації політики сталого відновлення економіки України в післявоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. World Cities Report 2024: Financing Sustainable Urban Futures. Nairobi: UN-Habitat, 2024. 250 p. URL: <https://unhabitat.org/world-cities-report-2024> (дата звернення: 10.10.2025).
2. OECD Regions and Cities at a Glance 2023. Paris: OECD Publishing, 2023. 140 p. <https://doi.org/10.1787/42db3bf-en> (дата звернення: 10.10.2025).
3. EIB Investment Survey 2024. EU Overview. Luxembourg: European Investment Bank, 2024. 48 p. URL: <https://www.eib.org/en/publications/20240238-eibis-2024-eu> (дата звернення: 10.10.2025).
4. Ukraine. Rapid damage and needs assessment (RDNA4). February 2022 – December 2024. Washington, DC: World Bank, 2025. 200 p. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/96bd9c94-c327-49b4-8aff-fe125686f04e/content> (дата звернення: 11.10.2025).
5. Огляд інвестиційної діяльності у 2024 році та прогноз на 2025 рік [Електронний ресурс]. Київ: Міністерство економіки України, 2025. URL: <https://me.gov.ua/view/a552d111-ce35-4b57-81ad-de90be7de2dc> (дата звернення: 12.10.2025).
6. Свобода, безпека, достаток: думка українців під час війни (6 грудня 2024 – 9 січня 2025 р.) [Електронний ресурс]. Київ: Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, Київський міжнародний інститут соціології, 2025. URL: <https://dif.org.ua/en/article/freedom-security-prosperity-ukrainian-public-opinion-during-the-war> (дата звернення: 12.10.2025).

7. Dunning J. H. International Production and the Multinational Enterprise. London: Allen & Unwin, 1988. 368 p.
8. Investment Environment in the OECD Area: 2023 Review. Paris: OECD Publishing, 2023. 132 p. URL: <https://www.oecd.org/investment/> (дата звернення: 12.10.2025).
9. Dunning J. H., Lundan S. M. Multinational Enterprises and the Global Economy. 3rd ed. Cheltenham: Edward Elgar, 2023. 840 p.
10. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990. 855 p.
11. Krugman P., Fujita M., Venables A. J. The Spatial Economy: Cities, Regions, and International Trade. Cambridge: MIT Press, 1999. 367 p.
12. World Development Report 2024: Rebuilding for Resilience. Washington, D.C.: World Bank, 2024. 380 p.
13. Fang C., Yu D. Urban agglomeration: An evolving concept of an emerging phenomenon. *Landscape and Urban Planning*. 2017. Vol. 162. P. 126-136.
14. Jing M., Ju H., Wang Y., Li C. Environmental and Economic Sustainability of Urban Agglomeration Under Resource-Conserving and Environmentally Friendly Policy: Evidence from China. *Sustainability*. 2015. Vol. 17(16). Article 7537.
15. Tang K., Cai X., Wang H. Innovation capacity in urban agglomerations: The role of digital finance. *Journal of Innovation & Knowledge*. 2025. Vol. 10(3). Article 100697.
16. Zhang J. The impact of China's super-urban agglomeration strategy on industrial pollution. *Scientific Reports*. 2025. Vol. 15. Article 13869.
17. OECD. Green Growth and Sustainable Urban Investment. Paris: OECD Publishing, 2024. 112 p. URL: <https://www.oecd.org/publications/green-growth-and-sustainable-urban-investment-2024> (дата звернення: 12.10.2025).
18. Future of Growth Report 2025. Geneva: World Economic Forum, 2025. 95 p. URL: <https://www.weforum.org/publications/future-of-growth-report-2025> (дата звернення: 12.10.2025).
19. Геєць В. М. Інституційні засади економічного зростання України: монографія. Київ: ІЕП НАН України, 2020. 312 с.
20. Амоша О. І., Мазаракі А. А., Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки України: концепції, механізми, інструменти: монографія. Київ: КНТЕУ, 2021. 420 с.
21. Хаустова В. Є. Трансформація моделі економіки України у повоєнний період: монографія. Харків: Лібуркіна Л. М., 2025. 152 с.
22. Мікула Н. А. Регіональна політика та просторовий розвиток України в умовах євроінтеграції: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2023. 288 с.
23. Федулова Л. І. Цифрова економіка і смарт-трансформації. Київ: КНЕУ, 2022. 352 с.
24. Гончаренко К. О. Інноваційна активність регіонів України в умовах цифровізації. *Економіка і держава*. 2023. № 6. С. 8-13.
25. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 152 p.
26. Scott A. J., Storper M. The Nature of Cities: The Scope and Limits of Urban Theory. *International Journal of Urban and Regional Research*. 2015. Vol. 39. No. 1. P. 1-15.
27. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2024. Berlin: Transparency International, 2024. 44 p. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення: 12.10.2025).
28. United Nations Environment Programme (UNEP). Cities and Climate Investment Outlook 2024. Nairobi: UNEP, 2024. 120 p. URL: <https://www.unep.org/resources/report/cities-and-climate-investment-outlook-2024> (дата звернення: 12.10.2025).
29. International Labour Organization (ILO). Urban Employment and Investment Trends Report 2024. Geneva: ILO, 2024. 128 p. URL: <https://www.ilo.org/global/publications> (дата звернення: 12.10.2025).
30. Лойко В., Баранов Є. Тенденції розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. № 3(17). С. 103-113.
31. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Трушкіна Н. В. Фінансове забезпечення розвитку критичної інфраструктури в умовах повоєнної відбудови економіки України. *Бізнес Інформ*. 2023. № 8. С. 263-274.
32. Bezpartochnyi M., Khaustova V., Trushkina N. Investment support for the critical infrastructure development of territorial communities in the conditions of post-war reconstruction of the Ukrainian economy. Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development: scientific monograph. Plovdiv: Higher School of Security and Economics Publishing Complex, 2024. P. 173-193.
33. Kwilinski A., Trushkina N. Green Investments as Tools for Stimulating the Sustainable Financing of Logistics Systems Development. *E3S Web of Conferences*. 2023. Vol. 456. Article 01003.

REFERENCES:

1. World Cities Report 2024: Financing Sustainable Urban Futures. Nairobi: UN-Habitat, 2024. 250 p. URL: <https://unhabitat.org/world-cities-report-2024> (accessed October 10, 2025).
2. OECD Regions and Cities at a Glance 2023. Paris: OECD Publishing, 2023. 140 p. <https://doi.org/10.1787/f42db3bf-en> (accessed October 10, 2025).
3. EIB Investment Survey 2024. EU Overview. Luxembourg: European Investment Bank, 2024. 48 p. URL: <https://www.eib.org/en/publications/20240238-eibis-2024-eu> (accessed October 10, 2025).
4. Ukraine. Rapid damage and needs assessment (RDNA4). February 2022 – December 2024. Washington, DC: World Bank, 2025. 200 p. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/96bd9c94-c327-49b4-8aff-fe125686f04e/content> (accessed October 11, 2025).
5. Review of investment activity in 2024 and forecast for 2025 [Electronic resource]. Kyiv: Ministry of Economy of Ukraine, 2025. URL: <https://me.gov.ua/view/a552d111-ce35-4b57-81ad-de90be7de2dc> (access date: 12.10.2025).
6. Freedom, security, prosperity: the opinion of Ukrainians during the war (December 6, 2024 - January 9, 2025) [Electronic resource]. Kyiv: Ilko Kucheriv Democratic Initiatives Foundation, Kyiv International Institute of Sociology, 2025. URL: <https://dif.org.ua/en/article/freedom-security-prosperity-ukrainian-public-opinion-during-the-war> (accessed October 12, 2025).
7. Dunning J. H. International Production and the Multinational Enterprise. London: Allen & Unwin, 1988. 368 p.
8. Investment Environment in the OECD Area: 2023 Review. Paris: OECD Publishing, 2023. 132 p. URL: <https://www.oecd.org/investment/> (дата звернення: 12.10.2025).
9. Dunning J. H., Lundan S. M. Multinational Enterprises and the Global Economy. 3rd ed. Cheltenham: Edward Elgar, 2023. 840 p.
10. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990. 855 p.
11. Krugman P., Fujita M., Venables A. J. The Spatial Economy: Cities, Regions, and International Trade. Cambridge: MIT Press, 1999. 367 p.
12. World Development Report 2024: Rebuilding for Resilience. Washington, D.C.: World Bank, 2024. 380 p.
13. Fang C., Yu D. Urban agglomeration: An evolving concept of an emerging phenomenon. *Landscape and Urban Planning*. 2017. Vol. 162. P. 126-136.
14. Jing M., Ju H., Wang Y., Li C. Environmental and Economic Sustainability of Urban Agglomeration Under Resource-Conserving and Environmentally Friendly Policy: Evidence from China. *Sustainability*. 2015. Vol. 17(16). Article 7537.
15. Tang K., Cai X., Wang H. Innovation capacity in urban agglomerations: The role of digital finance. *Journal of Innovation & Knowledge*. 2025. Vol. 10(3). Article 100697.
16. Zhang J. The impact of China's super-urban agglomeration strategy on industrial pollution. *Scientific Reports*. 2025. Vol. 15. Article 13869.
17. OECD. Green Growth and Sustainable Urban Investment. Paris: OECD Publishing, 2024. 112 p. URL: <https://www.oecd.org/publications/green-growth-and-sustainable-urban-investment-2024> (accessed October 12, 2025).
18. Future of Growth Report 2025. Geneva: World Economic Forum, 2025. 95 p. URL: <https://www.weforum.org/publications/future-of-growth-report-2025> (accessed October 12, 2025).
19. Geets, V. M. (2020) Instytutysijni zasady ekonomichnoho zrostannia Ukrainy: monohrafiia [Institutional foundations of economic growth of Ukraine: monograph]. Kyiv: Institute of Economic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, 312 p. (in Ukrainian)
20. Amosha, O. I., Mazaraki, A. A., Fedulova, L. I. (2021) Innovatsijnyj rozvytok ekonomiky Ukrainy: kontseptsii, mekhanizmy, instrumenty: monohrafiia [Innovative development of the economy of Ukraine: concepts, mechanisms, tools: monograph]. Kyiv: KNUTE, 420 p. (in Ukrainian)
21. Khaustova, V. Ye. (2025) Transformatsiia modeli ekonomiky Ukrainy u povoiennyj period: monohrafiia [Transformation of the economic model of Ukraine in the post-war period: monograph]. Kharkiv: Liburkina L. M., 152 p. (in Ukrainian)
22. Mikula, N. A. (2023) Rehional'na polityka ta prostorovyj rozvytok Ukrainy v umovakh ievrointehratsii: monohrafiia [Regional policy and spatial development of Ukraine in the context of European integration: monograph]. Lviv: IRD NAS of Ukraine, 288 p. (in Ukrainian)
23. Fedulova, L. I. (2022) Tsyfrova ekonomika i smart-transformatsii [Digital economy and smart transformations]. Kyiv: KNEU, 352 p. (in Ukrainian)
24. Goncharenko, K. O. (2023) Innovatsijna aktyvnist' rehioniv Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii [Innovative activity of regions of Ukraine in the conditions of digitalization]. *Ekonomika i derzhava – Economy and State*, vol. 6, pp. 8-13. (in Ukrainian)

25. North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 152 p.
26. Scott A. J., Storper M. The Nature of Cities: The Scope and Limits of Urban Theory. *International Journal of Urban and Regional Research*. 2015. Vol. 39. No. 1. P. 1-15. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12134>.
27. Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2024*. Berlin: Transparency International, 2024. 44 p. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (accessed October 12, 2025).
28. United Nations Environment Programme (UNEP). *Cities and Climate Investment Outlook 2024*. Nairobi: UNEP, 2024. 120 p. URL: <https://www.unep.org/resources/report/cities-and-climate-investment-outlook-2024> (accessed October 12, 2025).
29. International Labour Organization (ILO). *Urban Employment and Investment Trends Report 2024*. Geneva: ILO, 2024. 128 p. URL: <https://www.ilo.org/global/publications> (accessed October 12, 2025).
30. Loiko, V., Baranov, Ie. (2025) Tendentsii rozvytku mis'kykh ahlomeratsij v ievropejs'kykh krainakh ta v Ukraini [Trends in the development of urban agglomerations in European countries and in Ukraine]. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, vol. 3(17). pp. 103-113. (in Ukrainian)
31. Kyzym, M. O., Khaustova, V. E., Trushkina, N. V. (2023) Finansove zabezpechennia rozvytku krytychnoi infrastruktury v umovakh povoiennoi vidbudovy ekonomiky Ukrainy [Financial support for the development of critical infrastructure in the conditions of post-war reconstruction of the economy of Ukraine]. *Business Inform*, vol. 8, pp. 263-274. (in Ukrainian)
32. Bezpartochnyi M., Khaustova V., Trushkina N. (2024) Investment support for the critical infrastructure development of territorial communities in the conditions of post-war reconstruction of the Ukrainian economy. Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development: scientific monograph. Plovdiv: Higher School of Security and Economics Publishing Complex, pp. 173-193. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12519297>.
33. Kwilinski A., Trushkina N. (2023) Green Investments as Tools for Stimulating the Sustainable Financing of Logistics Systems Development. *E3S Web of Conference*, vol. 456. Article 01003.